

SAMFUNDET S:T ERIKS VERKSAMHET UNDER ÅR 2017

Samfundet S:t Erik är en ideell förening vars uppgift enligt stadgarna är

- att* sprida kännedom om Stockholms historia
- att* väcka intresse för bevarande av stadens från historisk, topografisk, konstnärlig eller kulturell synpunkt värdefulla kultur- och naturminnesmärken samt
- att* verka för tillgodoseende av historiska, estetiska och konstnärliga krav vid stadens omdaning och utveckling.

Samfundet är en medlemsbaserad och oberoende organisation. Förenande för samfundets medlemmar är intresset för Stockholm och Stockholms historia samt viljan att vara med och påverka stadens omdaning och utveckling. Mer att läsa om samfundet och dess verksamhet finns på hemsidan www.samfundetsterik.se.

Samfundet är Stadsmuseet i Stockholm och Medeltidsmuseets vänförening. Stadsmuseets och Medeltidsmuseets program har under året varit tillgängliga för samfundets medlemmar.

Konung Carl XVI Gustaf är sedan 1974 samfundets Höge beskyddare.

Årsmötet 2017

Samfundet S:t Eriks årsmöte ägde rum måndagen 24 april 2017 i Börshuset, Stora Börssalen, Gamla Stan. Cirka 120 personer, samfundets medlemmar, funktionärer och inbjudna gäster, var närvarande vid årsmötet.

Till ordinarie ledamöter omvaldes civ ek Folke Dellström, arkitekt Susanne Ingo samt verkställande direktör Jan Larsén för en tid av två år. Till suppleanter omvaldes landskapsarkitekt Jonas Berglund och byggnadsantikvarie Suzanne Lindhagen för en tid av två år.

Till ordinarie revisorer omvaldes auktoriserade revisorn Svante Nylén och konservator Marie Klingspor Rotstein. Till revisorssuppleanter omvaldes auktoriserade revisorn Stefan Hultstrand och byggnadsantikvarie Stephan Fickler, samtliga för en tid av ett år.

Till valberedning omvaldes byggnadsantikvarie Kersti Lilja, ny ordförande, f.d. stadsarkitekt Per Kallstenius och direktör Hans von Schreeb, samtliga för en tid av ett år.

Årsmötet beslutade att medlemsavgiften för 2017 förblir oförändrad för enskild medlem och familjemedlem med 250 kronor respektive 100 kronor samt att avgiften för ständig fysisk medlem förblir oförändrad med 5 000 kronor.

Efter årsmötet berättade konst- och arkitekturhistorikern Inga Lena Ångström Grandien om Johan Fredrik Åboms studieresa till Tyskland 1852.

Anslag

Under året har 15 ansökningar om anslag inkommit till samfundet för behandling. De flesta har avsett tryckbidrag av doktorsavhandlingar och publikationer om Stockholm i skilda genrer. Några av ansökningarna lämnades vidare till samfundets stiftelser för hantering. Årets anslag från samfundet uppgick till 234 000 kronor, se not 1. Ansökningarna har beretts av Susanne Ingo, Torbjörn Nilsson och Laila Reppen inför beslut i samfundets styrelse. Anslagen fördelades vid ett tillfälle hösten 2017.

Stipendier ur Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana

Ur Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana har tre stipendier om sammanlagt 60 000 kronor delats ut enligt stiftelsens ändamål. Bengt OH Johansson/Arkitektur förlag tilldelades 30 000 kronor för anskaffning av bilder till *Monografen över arkitekten Carl Bergsten (1879 – 1935)*. Kalle Holmqvist fick ett stipendium om 10 000 kronor till att täcka kostnaderna för renskrivning och tolkning av rättegångs-material som ska ingå i en bok om personer i Stockholms historia. Lisbeth Håkansson Petré tilldelades ett stipendium om 20 000 kronor för boken med preliminära titeln *Tolfterna. En historia om bildning, demokrati och kvinnors liv i Stockholm*.

Anslag ur Stiftelsen Axel Hirschs fond

Ur Stiftelsen Axel Hirschs fond tilldelades Hélène Ohlsson, Ellerströms förlag, ett anslag om 30 000 kronor, som bidrag till tryckning av doktorsavhandlingen med den preliminära titeln *Diva och subversiv hjältinna. Ellen Hartmans karriärstrategier och spelstil*.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris

Årets belöningsplakett och pris om 50 000 kronor tilldelades journalisten och krönikören Elisabet Andersson, Svenska Dagbladet.

Motivering lyder: ”För sin lysande journalistik om beslut som rör stadsbyggande och planering i Stockholm. Hennes insiktsfulla reportage om exploatering i kultur- och naturhistoriskt värdefulla delar av staden bidrar till en angelägen transparens kring och granskning av annars slutna beslutsprocesser. Genom att belysa kraftspelet mellan de många olika intressen som påverkar byggandet i staden bidrar hon på ett omistligt sätt till det demokratiska samtalet”.

Stockholmiapriset

Stockholmiapriset inrättades 2009 tillsammans med Stockholmia – forskning och förlag. Priset delas ut till ”bästa master- eller magisteruppsats om stockholmsförhållanden”, som godkänts under föregående kalenderår. I juryn för Stockholmiapriset sitter forskningschef på Stockholmia - forskning och förlag Rebecka Lennartsson, stadsarkivarie Lennart Ploom, samfundets ordförande Monica Andersson samt professor emeritus Sven Lilja.

Stadsarkivet tillkom som värd för Stockholmiapriset 2016, och priset har från och med 2017 delats ut i två genrer: Stockholmiapriset, som syftar till att stimulera kunskapsuppbyggnad om staden samt Stockholmiapriset – När historien möter samtiden, där användandet av Stadsarkivets material ska skänka nya perspektiv på Stockholms framtidsfrågor. Prissumman är 15 000 kronor för respektive pris.

Stockholmiapriset 2017, om 15 000 kronor tilldelades Isabella Forssberg för hennes masteruppsats *Museiskaparna: Skapandet av Hallwylska museet och Waldemarsudde och hur museerna skildrar sina grundares verk idag*. Institutionen för ABM. Uppsatser inom musei- & kulturarvsvetenskap, Uppsala Universitet 2016, nr 108.

Motivering lyder: ”I sin uppsats visar Isabella Forssberg hur två av Stockholms framträdande kulturinstitutioner aktivt söker förmedla ett för staden Stockholm värdefullt historiskt kulturarv. Genom att ställa museigrundarnas avsikter mot de budskap som dagens museiförvaltare förmedlar, visar hon hur de båda museerna idag strävar efter att förena en nutidsförankrad konstnärligt didaktisk ambition med en trohet mot museigrundarnas intentioner, samt med målsättningen att för stadens invånare levandegöra dess historia. Uppsatsen är en metodologiskt och teoretiskt väl utförd studie, där författaren ställer dokument från instiftandet, museikataloger, nutida vägledningstexter samt deltagande observation av guidade museiturer i ett systematiskt jämförande ljus. Med genus och klass som analytiska verktyg tolkar Forssberg de två kulturinstitutionernas tilltal och beskrivningar av grundarnas ambitioner och platsernas betydelser. Genom jämförelsen kan hon visa hur mer eller mindre dolda föreställningar om klass och genus påverkar den information som museerna förmedlar.

Stockholmiapriset 2017 – När historien möter samtiden, om 15 000 kronor tilldelades Tobias Larsson för hans masteruppsats *Ordering the streets. The establishment of Swedens first police in 1776*. Historiska institutionen, Uppsala Universitet 2016.

Motivering lyder: ”Tobias Larssons uppsats om Stockholms poliskammare under dess första

verksamhetsår 1776 för oss in i ett Stockholm, där en ny myndighet försöker bringa ordning på gator och torg, i gränder och krogar. Författarens kvantitativa kartläggning av småbrottslighetens karaktär, vilka som var utövarna, var brotten ägde rum och hur de bestraffades, samlar sig till en bred och detaljerad bild av stadens sociala verklighet. Studien ger intressanta insikter i tidens syn på ordning och oordning genom att ställa den 'mikrosociologiska' undersökningen av Stockholms småbrottslighet mot ideologiska föreställningar om god ordning i samhället, formulerade av Överståthållare Carl Sparre. Författaren ger, med sin noggrannhet och sin känsla för såväl enskildhetens som strukturens informationsvärde, läsaren en mångfacetterad inblick i 1770-talets Stockholm. Med insiktsfulla tolkningar av enskilda fall och större strukturer, innefattade i ett teoretiskt ramverk om ordning, oordning och urbanitet, formar sig texten till en tankeväckande studie av tidigmodern mentalitet i en främmande men välbekant stad.”

Min Stockholmsskildring – uppsatstävling för gymnasielever

Uppsatstävlingen för gymnasister ”Min Stockholmsskildring” initierades 2013. I juryn för Min Stockholmsskildring sitter redaktör Martin Nyblom från Stockholmskällan, museichef Tina Rodhe, Medeltidsmuseet, universitetsadjunkt i historiedidaktik Anders Sjöbrandt, Historieläraarnas förening, professor emeritus Sven Lilja samt vice ordförande Susanne Ingo, Samfundet S:t Erik. 2017 deltog 17 elever från sex gymnasieskolor med sina uppsatser om Stockholm. Bland dessa valdes tre pristagare ut.

1:a pris om 5 000 kronor tilldelades Malin Sannel, Viktor Rydbergs Gymnasium, Odenplan, för uppsatsen *På besök i Kajsas kvarter* genom ansvariga läraren Pernilla Löfgren.

Motivering lyder: ”Malin Sannel belönas med Samfundet S:t Eriks pris för att hon med intervjun som medium, på ett välformulerat sätt lyckats förmedla en stark och visuellt konkret bild av en mycket liten och koncentrerad del av Stockholm – kvarteren runt Östermalmsgatan. Författaren har med sina styrande, men ändå öppna frågor, skapat en trygg intervjusituation, som gett den intervjuade frihet att följa sina tankar och associationer kring upplevelser och hågkomster. Den personliga tonen förmedlar en nästa intim känsla av närhet, och den vackert illustrerade texten förstärker närvarokänslan och fördjupar det historiska perspektivet”

Ett delat 2:a pris om 2 500 kronor tilldelades Lisa Lagerqvist, Viktor Rydbergs Gymnasium, Jarlaplan, för uppsatsen *Jakten på Edsboken* genom ansvariga läraren Mats Ingemarsson.

Motiveringen lyder: ”Lisa Lagerkvists skönlitterära novell *Jakten på Edsboken* tilldelas Samfundet S:t Eriks pris för dess välskrivna och spännande berättelse om tre ungdomar på jakt efter en mystisk och försvunnen källa till frimurarordens hemligheter. I den dramatiska, till stor del dialogdrivna, handlingen vävs ungdomarnas vetgirighet och äventyrslystnad samman med arkitektoniska miljöer ur Stockholms historia. Vi får följa de tre på en sökande vandring från Spökslottet, via Riddarholmskyrkan till Bååtska palatset där berättelsen når sin gåtfulla upplösning. Lisa Lagerkvists berättelse är ett fint exempel på hur historien och dess miljöer kan ge djup och mystik åt vår egen samtid”.

Ett delat 2:a pris om 2 500 kronor tilldelades också Linnéa Peterson, Norra Real, för uppsatsen *Häxprocesserna i slutet av 1600-talets Stockholm* genom ansvariga läraren Erik Lidbaum.

Motiveringen lyder: ”Linnéa Petersons uppsats *Häxprocesserna i slutet av 1600-talets Stockholm* är en vetenskapligt upplagd studie av en av det historiska Stockholms grymmaste händelser. Med fin känsla för metod, med kritisk distans till sina litterära källor och med den uttalade strävan att själv förstå, ger författaren en skildring av händelseförloppet och dåtidens sätt att tänka kring häxor och det övernaturliga. I sin analys av häxprocesserna förmedlar hon den bredare tidsandans och dåtida samhällsomvandlingens betydelse för häxprocessernas framväxt och avklingande. Hon visar också, och är chockerad över, hur händelserna var starkt knutna till tidens patriarkala samhällsstrukturer och syn på kvinnor”.

År 2017 kompletterades utmärkelserna med ett hedersnämmande, som tilldelades Hanna Lénart, Torildsplans gymnasium, för novellen *Stockholms blodbad*. Novellen var alltför lång för att ingå i urvalet tävlingsbidrag, men den skaparkraft och vitalitet som texten vittnar om gjorde att den ändå lyftes fram som ett framstående bidrag till gymnasieelevernas skildringar av vår hemstad.

Höstmötet 2017

Höstmötet ägde rum tisdagen den 14 november i Stora Börssalen, Börshuset i Gamla Stan. Vid mötet informerade ordföranden om samfundets nuvarande verksamhet och aktiviteter. Därefter delades stipendierna ut till vinnarna i uppsatstävlingen ”Min Stockholmskildring”. Mötet avslutades med att författaren Anders Johnsson berättade om sin bok *Hela Stockholms Isaak Hirsch* och Olle Wästberg, styrelseledamot i Stiftelsen Isaak Hirschs minne, berättade om stiftelsen.

Programaktiviteter för medlemmar

Samfundet har under året samarbetat med Stadsmuseet och Medeltidsmuseet avseende föredrag i Medeltidsmuseets hörsal, Birgittarummet, under rubriken Stadsmuseet c/o Medeltidsmuseet. Samfundet har under 2017 fortsatt att förlägga föredrag i Nicolaisalen, Storkyrkoförsamlingens föreningslokal på Själagårdsgatan 13 i Gamla Stan.

Under 2017 har ett 30-tal programaktiviteter arrangerats för samfundets medlemmar, varav 15 föredrag, 8 vandringar och 7 besök/visningar. I genomsnitt lyssnade cirka 55–60 personer på föredragen och i visningarna och vandringarna deltog 20–30 personer per tillfälle. Arrangemangen, som har ett begränsat antal platser, är nästan alltid fullteknade.

Årets programverksamhet inleddes med invigning av Fogelströmåret 2017 den 28/1 med tal på Fjällgatans terrass, skyltinvigning och besök i Stigbergets borgarrum.

Den 8/2 höll Lennart Rydberg, ordförande i stiftelsen Skärgårdsbåten, ett föredrag: Med ångbåt från land till stad. Den 22/2 berättade Klas Lundkvist, fd antikvarie vid Stadsmuseet, om Kvarteret Vargen.

Onsdag den 1/3 ägde den första av tre filmvisningar rum i den lilla privata kulturbiografen på Kommendörsgatan. Programmet Bio: Stockholms pärlor, innefattade visningar av *Stockholmar'n – tusen år av Stockholms historia*, *Barnrikehus på Sticketbärsvägen* samt *Den röde hanen – om Brandkontoret som försäkrat fastigheter i Stockholm sedan 1746*. De andra tillfällena var 21/3 och 30/3. Onsdag 22/3 berättade Sören Lindström, bibliotekarie; Petra Nygård, arkivarie och Mariann Odenhall, antikvarie på Stadsmuseet om Guldkorn ur Fogelströms samling. Inga Björk Klevby, ekonom och Christina Olsson, landskapsarkitekt, berättade den 29/3 om boken *Vår barndoms ö Kvarnholmen*.

Den 5/4 var det åter visning av Guldkorn ur Fogelströms samling. Den 19/4 höll arkitekt Anders Bodin ett föredrag om arkitekten Helgo Zettervall. Den 25/4 besöktes utställningen i Slakthusområdet *Kostym kontra mode, svenska pärlor från scen till catwalk* ett program som upprepades den 27/4.

Den 2/5 och den 9/5 besöktes Julius Hus, Ebba Hedberg och Pedro Westerdahl visade och berättade.

Den 17/5 höll författaren Gunilla Lundahl ett föredrag om John och Ulla Kandell med utgångspunkt från boken *Den allvarsamma leken*. Michael Karlsson var ciceron vid vandringen Från PO Hallman till Gert Wingårdh – en vandring runt gamla och nya Torsplan den 23/5 och den 24/5. Den sista maj guidade Susanne Höglin medlemmarna runt i Kvinnliga rum i Södra Ängby.

Vårterminens programverksamhet avslutades med en vandring längs Göta landsväg den 7/6 och den 8/6 med Maj Sandin som ciceron.

Höstens programverksamhet började den 6/9 med att upprepa vandringen Från PO Hallman till Gert Wingårdh – en vandring runt gamla och nya Torsplan, ciceron var Michael Karlsson. Den 13/9 höll författaren Stella Fare ett föredrag om Brunkebergstorg – torget som försvann. Den 20/9 var det urpremiär på det av samfundet initierade Fogelströmårsprogrammet Sittvandring med Fogelström. Den 21/9 berättade Roger Qvarsell, professor emeritus i social idéhistoria vid Linköpings universitet och Erik Amnå, professor i statskunskap vid Örebro universitet, om tillkomsten av Stockholms och Sveriges första barnbördshus Pro Patria.

Den 4/10 berättade stockholmsjournalisten Nisse Larsson om boken *Stockholm på tapeten. En kommenterad bildkavalkad med Bertil Almqvists teckningar*. Den 11/10 genomfördes en andra sittvandringen med Fogelström. Den 18/10 berättade Lydia Wistiesen om sin doktorsavhandling *Gångtunneln. Urbana erfarenheter i svensk ungdomslitteratur 1890–2010*.

Den 7/11 berättade Britt Liljewall, doktor i historia och docent i agrarhistoria, om sin bok *Vackra dagboken*. Den 28/11 och den 29/11 vandrade medlemmarna med Klas Lundkvist längs Norrbro och Gustav Adolfs Torg.

Årets programverksamhet avslutades med en tredagars bokrea, 6– 8 december. Avslutningsdagen arrangerades ett After Work där Per Kallstenius berättade om sin artikel i årsboken.

Under året har Lisa Härmark och Susanne Höglin arrangerat programverksamheten.

Seminarier, symposier och konferenser med samfundet som huvud- eller medarrangör

Sedan 2011 har samfundet utvecklat arbetet med seminarieverksamheten och kommer att fortsättningsvis som huvudarrangör genomföra seminarier och symposier om stadsbyggnadsfrågor där medlemmar, forskare, praktiker och ideellt engagerade ges en möjlighet att delta aktivt.

Under året har två stadsbyggnadsseminarier genomförts. Det första arrangerade samfundet tillsammans med Svenska byggnadsvårdsföreningen, Urban City Research, Naturskyddsföreningen Stockholms län och Naturskyddsföreningen Stockholm. Seminariet hade rubriken ”Översiktsplan eller försäljningsbroschyr?” med stadens politiker om förslaget till ny översiktsplan för Stockholm. Seminariet ägde rum den 12 oktober i ABF-huset Z-salen. Deltagare och medverkande uppgick till 115 personer. Medverkade gjorde Katarina Fehler, strategisk samhällsplanerare i Uppsala, som introducerade översiktsplaners roll. Arrangörerna framförde sina frågeställningar till politikerna. I panelen fanns partiföreträdare från stadsbyggnadsnämnden bland annat Roger Mogert (S), Cecilia Obermüller (MP), Sebastian Wiklund (V), Björn Ljung (L) och per e-post Erik Slottner (KD). Partiföreträdare från C och M var ej närvarande. Panelen svarade på tre huvudfrågeställningar därefter fick politiker och publik svara på Ja- respektive Nej-frågor. Seminariet avslutades med frågor från publiken.

Det andra seminariet hade rubriken ”Stockholms landskap och stadens rum – skönhet och långsiktig hållbarhet”. Seminariet ägde rum eftermiddagen onsdagen den 22 november i Folkungakyrkan, Folkungagatan 90 i Stockholm. Deltagare och medverkande uppgick till 108 personer. Moderator och guide i terrängen var samfundets styrelsesuppleant Jonas Berglund. Medverkade gjorde doktoranden i konstvetenskap vid Stockholms universitet, Elin G Håkansson, landskapsarkitekt Lars Nyberg, planeringsarkitekt Katarina Borg, planeringsarkitekt och tekn.dr. Eva Minoura samt landskaparkitekt Åsa Drougge. Borgarrådet Joakim Larsson (M) och borgarrädssekreteraren Felix Antman (S) deltog i den avslutande paneldiskussionen.

Samfundets styrelse har beslutat att den 4 september 2018 arrangerar en valdebatt om stadsbyggnadsfrågor i Kungsträdgården inför valet med företrädare för partier som sitter i stadsbyggnadsnämnden.

Annan opinionsverksamhet

Samfundet S:t Erik har medverkat i två demonstrationer mot rivningen av Astoriahuset, i kv Riddaren 18, dels den 12 maj utanför Humlegården Fastigheters huvudkontor på Engelbrektsplan 1, dels den 10 november på Nybrogatan 15 –17. Monica Andersson höll tal för samfundets räkning vid det senare tillfället och Fredrik von Feilitzen vid båda. Fredrik von Feilitzen har också tillsammans med filmaren Mikael Agaton gjort en kortfilm om Astoriahuset, som visats flitigt på Facebook.

Samfundet har liksom föregående år varit engagerat mot planeringen på byggandet av Nobel Center på Blasieholmen och Fredrik von Feilitzen har under hösten deltagit i planeringen av ett stort seminarium mot planerna, som dock kom att flyttas till den 3 februari 2018.

År 2016 bildades arbetsgruppen Utvärderingen av partiernas ställningstagande i stadsbyggnadsfrågor initierad av Peter Elmlund, Urban City Research med Monica Andersson, Susanne Ingo och Laila Reppen som representanter för samfundet. I gruppen medverkar även Stephan Fickler och Kristina Berglund från Svenska byggnadsvårdsföreningen. Andreas Perner, som 2016 anlätades för att genomföra ett utredningsarbete i projektet, har under året överlämnat ett gediget studiematerial om tre stadsplaneärenden; kv Berghus 2, Astoria, kv Riddaren 18 och Gallerian, kv Trollhättan. Studien bearbetas av arbetsgruppen för att kunna publiceras under 2018. Studien ska också ligga till grund för valdebatten i Kungsträdgården.

Samfundet medverkar i Nätverket Stockholms Framtid. Monica Andersson, Susanne Ingo, Laila Reppen och Suzanne Lindhagen deltar i nätverkets träffar som representanter för samfundet.

Samfundet S:t Eriks Årsbok 2017

Samfundet S:t Eriks årsbok 2017 *Parkstaden. Stockholms landskap och stadens rum perspektiv* utkom på Historiska Media den 1 november i en upplaga av 2 100 exemplar. Årsboksredaktör var Ann Pålsson, Redaktörspoolen, och grafisk formgivare var Elsa Wohlfahrt. Redaktionen har bestått av Monica Andersson, Jonas Berglund, Susanne Ingo och Laila Reppen.

60 exemplar av den aktuella årsboken har liksom tidigare år skänkts till Stadsmuseet, för dem att använda i sitt bokbytarprogram. Författarna har fått fyra exemplar var. Årsboken har sex abonnenter.

Kulturhusskyltar

Skytgruppen består av Suzanne Lindhagen, sammankallande, konstvetaren och författaren Ann Katrin Pihl Atmer samt arkitekturhistorikerna Bengt O H Johansson och Johan Örn.

Under året har sex skyltar har satts upp; Fjällgatan 30, (kv Kronan 5). Bromma gymnasium, Nyängsvägen 152 (Mossen 4), Sverige-finska skolan, Fridhemsgatan 17 (kv Vallgossen 12), LM Ericssons telefonfabrik (Telefonfabriken 1) och Minneberg (Tändhatten 2, Svartvik 1–6, Sandvik 1, 2, 11–16, Minneberg 1–6) samt Saltmätargatan 19B, (kv Luftspringaren 14).

Genom samarbetet med Stockholmkällan finns information om samfundets blå kulturhusskyltar även publicerade på Stockholmkällan och uppdateras kontinuerligt med karta, text och bild. Skyltarna finns också på samfundets hemsida.

Fogelströmåret 2017

Den 22 augusti 2017 skulle författaren Per Anders Fogelström (PAF) ha fyllt 100 år. Stockholms stad beslutade 2016 att uppmärksamma detta. Samfundet S:t Erik har sedan 2016 ingått som medarrangör av Fogelströmåret 2017. I styrgruppen för jubileumsåret satt Monica Andersson och i arbetsgruppen Lisa Härmark.

Den 28 januari invigdes Fogelströmåret med samfundet som huvudarrangör. En kulturhusskylt avtäcktes på Fjällgatan 30, huset där PAF bodde åren 1964–1998. Stadsbyggnads- och kulturborgarrådet Roger Mogert (S) höll invigningstal och skådespelaren Leif Andréé från Stadsteatern läste ur Fogelströms *Ett berg vid vatten*. Därefter välkomnades de närvarande in till Stigbergets borgarrum. Ordförande i Sällskapet Per Anders Fogelströms Vänner, Kent Josefsson, berättade om Fogelströmåret och Suzanne Lindhagen, Föreningen Stigberget och styrelsesuppleant i samfundet, berättade om borgarrummen och Anna Lindhagen och hennes koppling till PAF.

Under året har många Fogelströmarrangemang genomförts. Samfundet initierade en sittvandring –en stadsvandring med bilder från Stadsmuseet baserat på Per Anders Fogelström guidebok *Staden vid vattnet*. Fogelströmåret avslutades den 22 november med en kavalkad programpunkter och medverkande där Martin Rörby var samtalsledare.

Skrivelser

Skrivelser, yttranden och PM skickas till berörda politiker, tjänstemän och valda delar av media samt till personer på samfundets sändlista. Skrivelserna publiceras också på samfundets hemsida.

Samfundet har under året yttrat sig i följande 27 ärenden:

- Synpunkter på samrådsförslag till ny Översiktsplan för Stockholm Dnr 2015-10143. Insänt 2017-01-09.
- Detaljplan för Nebulosan 32 m.fl., Dalagatan 32, Vasastaden, S-Dp 2016-02546. Insänt 2017-02-01.
- Södra Värtan, del av Norra Djurgårdsstaden (Antwerpen 2 m.fl.) Samråd om förslag till detaljplan Dnr 2015-08816. Insänt 2017-02-10.
- Överklagande av Länsstyrelsen i Stockholms beslut att avvisa Samfundet S:t Eriks överklagande av detaljplan för del av fastigheten Norrmalm 3:43 m. fl. Nobel Center på Blasieholmen i Stockholm. Dnr 4031-22308-2016. Insänt 2017-03-15.
- Svar på Motion om skyskrapa i trä (2016:124) av Jonas Naddebo och Christina Linderholm (C). Insänt 2017-05-08.
- Samråd om förslag till detaljplan för Hornsbergskvarteren, del av Kristinebergs Slott 10 m.fl. i stadsdelen Kristineberg, S-Dp 2007- 38473. Insänt 2017-05-10.

- Yttrande: Horisonten 3, Fallskärmen 2 och Flygledaren 3, Skarpnäcks gård, detaljplaneförslag. Dnr 2016-06499. Insänt 2017-06-07.
- Fredhällsparken, Fredhäll 1:4, förslag till detaljplan S-Dp 2016-05341. Insänt 2017-06-19
- Yttrande: Samrådsförslag till detaljplan för Stallmästaregården, Solna stad. BND 2016:419. Insänt 2017-06-29.
- Sperlingens Backe 56, Sturegallerian, förslag till detaljplan S-Dp 2014-00404. Insänt 2017-06-29.
- Yttrande: Program för Östberga/Årstafältet södra Dnr 2015-08443. Insänt 2017-08-25.
- Öppet brev till Trafiknämnden med begäran om att skona stranden vid Pålundet och träden från nedhuggning Dnr T2016-02439. Insänt 2017-08-30.
- Yttrande över förslag till Program för City, samrådshandling 2017-05-17, Dnr 2017-06022. Insänt 2017-08-31.
- Skrivelse: Mål nr 1535-17 detaljplan för del av fastigheten Norrmalm 3:43 m.fl., Nobel Center. Insänt 2017-09-14.
- Yttrande över detaljplan för fastigheten Hästen 21 i stadsdelen Norrmalm i Stockholm, S-Dp 201514011. Insänt 2017-09-15
- Yttrande över förslag till ny Översiktsplan för Stockholms stad - Utställningsförslag, Dnr 2015-10143-37. Insänt 2017-09-20.
- Yttrande över Motion 2017:27 av Anna König Jerlemyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) om att lägga ned Centralbron i en tunnel samt skrivelse av Cecilia Brinck m.fl. (M), Jill Eriksson (L), Karin Ernlund (C) och Mikael Valier (KD), Gräv ned Centralbron och ge området utmed vattnet vid Tegelbacken tillbaka till Stockholmarna. Insänt 2017-09-28.
- Område vid Klockelundsvägen, Larsboda 2:3, Farsta, utställning av detaljplaneförslag. Dnr 2011-15589. Insänt 2017-10-04.
- Samlingsyttrande över fyra planer i Skärholmen; Mälaräng i stadsdelarna Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen, S-Dp 2016-15389, Skärholmsdalen, del av Skärholmen 2:1 i stadsdelen Sätra, S-Dp 2016-1538, Vårbergsvägen, del av fastigheten Skärholmen 2:1 m.fl. i stadsdelarna Vårberg och Skärholmen, S-Dp 2016-15393 samt Söderholmen 1 m. fl. i stadsdelen Vårberg, S-Dp 2015-15127. Insänt 2017-10-17.
- Yttrande: Ängbykyrkan (kv Blekingen 3), Blackeberg, bygglov för rivning och tillbyggnad. Insänt 2017-10-23.
- Kvarteret Väduren 10, Birger Jarlsgatan 101, förslag till detaljplan Dp 2016-16703. Insänt 2017-10-25.
- Remiss av utställningsförslaget till Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen RUFSS 2050, Europas mest attraktiva storstadsregion, Dnr TRN 2017-0052. Insänt 2017-10-26.
- Svar på remiss: Motion (2017:33) av Anna König Jerlemy m.fl. (M) om ett modernt och hållbart växande Stockholm. Dnr 106-876/2017. Insänt 2017-10-27.
- Solhem 16:1 m. fl. Spånga Centrum Dp 2015-08656. Insänt 2017-11-06.
- Stora Sköndal, samråd för program, Dnr 2015-14204. Insänt 2017-11-08.
- Yttrande Bygglov för påbyggnad av Högbergsgatan 44, kv. Nederland mindre 7. Insänt 2017-11-21.
- Yttrande Kv. Brädstapel, ”Trygg-Hansahuset”, förnyad utställning av förslag till detaljplan S-Dp 2009-04274. Insänt 2017-12-20.

Media

I följande urval av tidningsartiklar, tidningsnotiser, nättidningar, radio samt bloggar och webbsidor har samfundet omnämnts eller varit medverkande i:

- Leif Andrée läste tänkvärda ord av Per Anders Fogelström vid skyltinviigningen på Fjällgatan. DN. Epsteins STHLM. 2017-01-28
- Nu startar Fogelströmåret. Mats Lundqvist. Tidningen Stadsholmen. Nr 1, 2017
- Minnesord: Göran A Sjöberg, DN Familj. 2017-03-10
- Minnesord: Hans Håkansson, DN Familj. 2017-03-26
- Grattis Elisabet Andersson till Smf. S:t Eriks belöningsplakett! DN Epsteins STHLM. 2017-04-25
- SvD:s Elisabet Andersson får motta pris. SvD Alicia Heimersson. SvD 2017-04-25

- Stora, höga hus förvandlar Stockholm radikalt. SvD Debatt. 2017-04-28
- Mängder av grön yta som inte tillför värde. SvD Debatt Replik, 2017-05-02
- Det är skillnad mellan trivsel och trängsel. SvD Debatt, Slutreplik. 2017-05-06
- Ny demonstration mot planerna på att riva en stor del av Astoriahuset. DN.se Epsteins STHLM 2017-05-12
- Minnesord: Anders Nerman. DN Familj 2017-06-23
- Föreningar får rätt att överklaga Nobel Center. DN Stockholm. 2017-07-26.
- Nobelcentret: Skadan på innerstaden blir påtaglig. SvD Jan Majlard, 2017-09-19
- Länsförsäkringar kan stoppa rivningsvågen. SvD Debatt, 2017-09-29
- Till och med argumentet om bevarande är falskt. SvD Debatt Slutreplik. 2017-10-12
- Kommunerna och översiktsplaneringen. Tidskriften Stadsbyggnad. Nr 3 2017
- Kritik mot ”uppjäsningen” av Stockholms City. DN Stockholm, Epsteins STHLM. 2017-11-02.
- Aleksander Wolodarski: Lagg Apples butik i Kungsträdgården under mark. DN.se Epstein STHLM. 2017-11-09
- Bygg inte i grönområden – Bygg om trafiklederna till stadsgator. DN Stockholm. Epstein. 2017-11-23.
- Släpp hyckleriet om varför Astoria rivs – säg som det är. SvD Kultur, Mats Wickman, 2017-11-28
- Tio boktips med Stockholm i fokus: *Parkstaden. Stockholms landskap och stadens rum*, Samfundet S:t Eriks årsbok 2017. DN Eva-Karin Gyllenberg. 2017-12-19
- Här bor de med berget som granne. DN STHLM. Jessica Ritzén. 2017-12-27

Samarbetspartners

Samfundet S:t Erik har sedan 2009 en samverkansöverenskommelse med Strindbergsmuseet, som dock varit stängt för renovering under 2017, Strindbergs Intima Teater samt K. A. Almgrens Sidenväveri. Överenskommelsen innebär att dessa kan annonsera sina aktiviteter i samfundets informationsblad eller per e-post-utskick till samfundets medlemmar och att samfundets medlemmar erbjuds tillgång till flera medlemsförmåner såsom rabatter på entréer och inköp i museibutikerna samt på föredrag och föreställningar i samarbetspartnerns regi.

Informationsbladet

Informationsbladet, med kalendarium och övrig medlemsinformation, har utkommit med fyra nummer under 2017.

Informationsfolder

Samfundets informationsfolder, som finns på både svenska och engelska, har under året delats ut vid arrangemang i samfundets regi och funnits på kansliet. Foldern finns även i Medeltidsmuseets butik.

Hemsida och sociala media

Samfundet har under året fortsatt arbetet med att uppdatera och förnya hemsidans utseende och modernisera dess funktioner. Den nya hemsidan togs i bruk i augusti 2017. Arbetet med hemsidans funktioner kommer att fortsätta under 2018.

Under året har samfundets närvaro på sociala media uppmärksammats mer och en intresserad allmänhet följer samfundets verksamhet, särskilt vad gäller stadsbyggnadsfrågor.

Samfundet har sedan 2013 en facebook sida, facebook.com/samfundetsterik. Under 2017 har gillamarkeringarna ökat till 467 (297). Antalet följare fortsätter att stiga även efter årsskiftet. Det inlägg som nått flest personer var ett filminlägg från demonstrationen mot rivningen av Astoriahuset den 10 oktober, där 14 600 personer nåddes. Näst flest, 2 648 personer, nådde inlägget om pristagarna i uppsatstävlingen för gymnasieelever Min Stockholmsskildring.

Från augusti 2014 har samfundet även ett twitterkonto, @SamfundetStErik, som har 252 (217) följare. Samfundet finns också på Instagram sedan 2015, samfundetsterik, med 133 (70) följare.

Arbetet med en strategi för kommunikation på sociala media har påbörjats – ett fortgående arbete eftersom kommunikationsverktygen i omvärlden ständigt förändras och utvecklas.

Samfundets arkiv

Under 2017 påbörjades, med hjälp av Stadsarkivet, ett arbete med att sortera Samfundet S:t Eriks arkivhandlingar efter de arkiveringsprinciper som gäller i Stadsarkivet. Samfundets arkiv, som till största del har funnits på Köpmangatan 5 och Köpmangatan 7, kommer när arbetet är klart under 2018 att skänkas till Stadsarkivet.

Styrelse, revisorer och valberedning

Ledamöter:	fil dr Monica Andersson, ordförande	2018
	advokat Per Björkman	2018
	civ ek Folke Dellström, skattmästare	2019
	f d överläkare Fredrik von Feilitzen	2018
	arkitekt Susanne Ingo, vice ordförande	2019
	verkställande direktör Jan Larsén	2019
	arkitekt Laila Reppen, sekreterare	2018

Suppleanter:	landskapsarkitekt Jonas Berglund, klubbmästare	2019
	arkitekt Victor Edman	2018
	byggnadsantikvarie Suzanne Lindhagen	2019
	professor i samtidshistoria Torbjörn Nilsson	2018

Adjungerade funktionärer:	Lisa Härmark
	Susanne Höglin
	stadsantikvarie Ann-Charlotte Backlund

Revisorer valda t o m årsmötet 2018:

Ordinarie:	auktoriserade revisorn Svante Nylén
	konservator Marie Klingspor Rotstein

Suppleanter:	auktoriserade revisorn Stefan Hultstrand
	byggnadsantikvarie Stephan Fickler

Valberedning vald t o m årsmötet 2018:

byggnadsantikvarie Kersti Lilja, ordförande
f d stadsarkitekt Per Kallstenius
direktör Hans von Schreeb

Styrelsen har haft 11 protokollförda styrelsemöten, nämligen den 31/1, 14/3, 4/4, 24/4 (2 st, varav ett konstituerande), 16/5, 13/6, 12/9, 17/10, 14/11 samt den 12/12.

Kansli

Under året har Lisa Härmark och Susanne Höglin arbetat på samfundets kansli på Köpmangatan 5 i Gamla Stan med administration, redovisning, arrangemang, visningar samt övriga föreningsangelägenheter. Kansliet har varit bemannat alla vardagar.

Samfundets representation och kontakter

Samfundets representant i Rådet till skydd för Stockholms skönhet har varit Fredrik von Feilitzen.

Samfundets representanter i AB Stadsholmens styrelse har varit Folke Dellström (ordinarie) och Monica Andersson (suppleant). Fredrik von Feilitzen och Marianne Råberg har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusråd. Monica Andersson, Fredrik von Feilitzen och Bengt O H Johansson har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusprisjury.

Samfundet S:t Erik är ständig medlem i Svenska Byggnadsvårdsföreningen, Sveriges Hembygdsförbund och Vaxholms Fästnings Musei Vänner. Samfundet har under 2017 vidare varit medlem i Gamla Stan Sällskapet, Skärgårdens Trafikantförening, Svenska Historiska Föreningen, Haga Brunnsvikens vänner, Förbundet För Ekoparken och associerad medlem i Europa Nostra Sverige.

Samfundet inhämtar aktuell kunskap genom kontakter med företrädare för utbildning, forskning, museer, föreningar och andra organisationer. Kontakter med ledande stockholmspolitiker är också en viktig del av samfundets verksamhet.

Medlemmar och medlemsavgifter

Medlemsavgiften för 2017 utgjorde enligt årsmötets beslut 250 kronor för årligen betalande medlemmar och 100 kronor för familjemedlemmar. Avgiften för ständigt medlemskap är 5 000 kronor och gäller endast för fysiska personer.

Det totala antalet medlemmar uppgick vid årets slut till 1 925 st (1 983). Antalet årligen betalande medlemmar uppgick till 1 562 st (1 605), varav 300 st (294) är familjemedlemmar. Antalet fria medlemmar uppgick till 32 st (40). Antalet ständiga medlemmar uppgick till 328 st (333). Under året har två nya ständiga medlemmar tillkommit. Samfundet har 3 st (5) hedersledamöter.

Den 24 januari 2017 avled Hans Håkansson i en ålder av 88 år. Under 40 år, mellan 1961 och 2001, förvaltade Hans samfundets vid den tiden ägda fastigheterna. Hans ingick också i den första kulturhusskyttgruppen som bildades 1993. Hans Håkansson var en mycket kunnig och erfaren yrkesman som tillförde samfundet ett betydande kunnande om fastighetsförvaltning.

Den 26 maj 2017 avled samfundets tidigare skattmästare och sedan 1994 dess hedersmedlem Anders Nerman i en ålder av 93 år. Anders blev medlem i samfundet 1948. Han var samfundets skattmästare från 1964 till 1993. Hans insatser för Samfundet S:t Erik är betydande och mycket uppskattade. En betydelsefull insats var att han drev igenom försäljningen av fastigheten Cepheus 25 i Gamla Stan, som tillförde samfundet ett betydande kapital och som möjliggjort och möjliggör samfundets fortsatta verksamhet. Anders Nerman var en sann entusiast, kunnig och sympatisk – en samfundets primus motor.

Den 15 december 2017 avled samfundets tidigare ordförande och sedan 1994 dess hedersmedlem Staffan Helmfrid en ålder av 90 år. Staffan blev medlem i samfundet 1965. Staffan var samfundets ordförande från 1980 till 1994. Han grep sig an ordförandeskapet med energi och briljans. Staffan var i allra högsta grad involverad i att skapa finansiella förutsättningar för samfundets fortsatta verksamhet. Staffan var mycket uppskattad av alla i samfundet. Hans kulturgeografiska expertis gav ett nytt och värdefullt perspektiv inför samfundets yttranden över stora stadsbyggnadsfrågor. Staffan Helmfrid hade en självklar pondus med en lättsam framtoning och var alltid snar till skratt.

Fonder och erhållna gåvor

Utdelningen för 2017 från Johan Unmans fond på 214 689 kronor (227 992) har, liksom tidigare år, använts för årsboken.

Elsa Svenséns Minnesfond, vars avkastning skall användas till ”stipendium för främjande av forskning om staden Stockholm och dess kulturhistoria”, uppgick vid verksamhetsårets slut till 41 562 kronor (40 720).

Elsa Svenséns Minnesfond, stipendiemedel uppgick vid verksamhetsårets slut till 16 804 kronor (43 438). Under verksamhetsåret effektuerades det 2016 föreslagna stipendiet till Martin Emanuel för forskningsprojektet ”Cykelbud i Stockholm; konsumentlogistik, ungdomskultur och facklig organisation”.

Den gåva som samfundet erhöll 1992 från fru Signe Wirgin på 5 399 316 kronor, ingår i samfundets egna kapital och används för samfundets syften.

Den gåva om 39 800 kronor som samfundet erhöll i anslutning till fru Greta Wästbergs bortgång 2006, ingår i samfundets egna kapital och används för samfundets syften.

I mars 2016 mottog samfundet tacksamt en testamentsgåva om 2 000 000 kronor efter den sedan lång tid tillbaka ständige medlemmen i Samfundet S:t Erik, Ernst Hirsch. Gåvan redovisas i samfundets räkenskaper under Ernst Hirschs fond, som en del av ändamålsbestämda medel i samfundets egna kapital. Fondens ändamål är att medlen skall ”användas för forskning, till priser och

stipendier inom Samfundet S:t Eriks verksamhetsområde med tonvikt på kulturhusskyltar och för inköp av värdefull konst med Stockholmsmotiv”.

Samfundet har under året mottagit 4 000 kronor i minnesgåvor efter medlemmen Arne Litzén.

Stiftelser

Samfundet S:t Erik förvaltar två stiftelser, som främjar samfundets ändamål.

Axel Hirschs fond förvaltas i stiftelseform under namnet Stiftelsen Axel Hirschs fond. Stiftelsens ändamål är att ”främja utbildning och vetenskaplig forskning om staden Stockholm, dess historia, topografi samt kultur- och naturminnesmärken”.

Under året beslutade anslag uppgick till 30 000 kronor (30 000).

Samfundet erhöll den 21 augusti 2001 en donation till ett värde av 852 530 kronor från Margot Höjering. Donationen förvaltas i stiftelseform under namnet Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana. Stiftelsens ändamål är att utdela stipendier till forskare, ”som har för avsikt att såväl bedriva forskning kring Stockholm och dess historia, som att publicera uppnådda resultat i bokform”.

År 2013 mottog stiftelsen tacksamt en testamentsgåva om 1 000 000 kronor efter Margot Höjering ”att användas för stiftelsens ändamål”.

Under året har stipendier om 60 000 kronor (60 000) utdelats.

Samfundet S:t Erik
Styrelsen

Beviljade anslag 2017

Elisabet Andersson	Belöningsplakett och pris 2017	50 000
Tobias Larsson	Stockholmiapriset – när samtiden möter historien	5 000
Isabella Forsberg	Stockholmiapriset 2017	5 000
Malin Sannel, VRG Odenplan	Pris för Min Stockholmskildring	5 000
Linnéa Petersson, Norra Real	Pris för Min Stockholmskildring	2 500
Lisa Lagerkvist, VRG Jarlaplan	Pris för Min Stockholmskildring	2 500
Tor Cederman	Materialkostnader till modell över GIII:s Operahus	15 000
Carlsson förlag	Tryckbidrag till boken <i>Vi ses på Freden!</i>	30 000
Kent Fernström	Materialkostnader till modell över Stockholms City före rivningarna	10 000
Arvid Bergman, Stockholmia - forskning och förlag	Tryckbidrag till boken <i>Född slav död fri</i>	35 000
Peter Lundevall, Carlsson förlag	Tryckbidrag till nytryck av boken <i>Stockholm – den planerade staden</i>	40 000
Dan Karlholm, Arvinius + Orfeus förlag	Tryckbidrag till boken <i>Sättarens anmärkning. Ulrik Samuelssons texter om konsten och Konstlivet 1962–2016</i> . Redigerade och med en konsthistorisk essä av Dan Karlholm	30 000
Nätverket rädda Astoria	Advokatkostnader	<u>4 000</u>
	Summa beviljade anslag 2017	234 000